

Intrarea Maicii Domnului în Biserică.

Icoană portabilă (1574-1575), Muzeul Mănăstirii Hilandar din Sfântul Munte Athos.

† **Andrei**

**Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului**

Taină și minune

În începutul Postului Crăciunului, pe 21 noiembrie, sărbătorim „Intrarea Maicii Domnului în Biserică”. Este o legătură directă între cele două lucruri: Maica Domnului intră în templul din Ierusalim pentru a se pregăti să-L primească în pântecele ei pe Domnul Hristos, noi creștinii postim șase săptămâni înainte de praznic pentru a-L primi pe Mântuitorul în peștera sufletului nostru. Dar, pe cât de lesne este de făcut o legătură între cele două, pe atât de mult ne dăm seama de sfințenia Maicii Domnului și de mizeria lăuntrică în care ne găsim noi.

Viața Maicii Domnului este taină și minune. Maica Domnului este „rai de taină”, este „laudă a toată lumea”, este „năstrapă de aur”, este „casa Domnului”. Condacul sărbătorii ne spune că „Preacurata, Biserica Mântuitorului, cămara cea de mult preț și Fecioara, sfințită vistierie a slavei lui Dumnezeu, astăzi se aduce în casa Domnului, împreună aducând harul Duhului lui Dumnezeu, pe care o laudă îngerii lui Dumnezeu: Acesta este cortul cel ceresc”¹.

Noi spunem într-o cântare din postul acesta, adresându-ne lui Dumnezeu: „Pe mine, cel ce am ajuns peșteră de tâlhari, arată-mă, Doamne, Cel ce în peșteră Te-ai născut, locaș al Tău și al Tatălui și al dumnezeiescului Tău Duh, ca să Te slăvesc în toți vecii”².

Și, dacă suntem realiști, în fața tainei unirii cu Hristos, ne folosim de rugăciunea de la Împărtașanie: „Mă cutremur, primind focul, să nu mă aprind ca ceara și ca iarba. O înfricoșătoare taină. O, milostivire a lui Dumnezeu. Cum eu, tină fiind, mă împărtașesc cu dumnezeiescul Trup și Sânge și mă fac fără stricăciune”³.

Maica Domnului se pregătește în templu pentru momentul unic din istoria universului când, întrupându-se în sânul ei Hristos și frate făcându-se cu oamenii, lumea va fi salvată. Datorită acestui fapt, că L-a născut pe „Pomul vieții”, Preasfânta Fecioară este numită „rai de taină”.

„Umbritu-te-a pe tine, Fecioară, spune cântarea, puterea Celui dintru înălțime, și te-a făcut rai de desfătare, având în mijloc lemnul vieții, pe Mijlocitorul și Domnul”⁴. Edenul cel închis pe vremea lui Adam devine accesibil pentru toți oamenii. Într-un dialog retoric cu locul nașterii spunem: „Gătește-te Betleeme că s-a deschis Edenul pentru toți, înfrumusețează-te Efrata, că Pomul vieții a înflorit în peșteră din Fecioară. Pentru că pântecele aceleia s-a arătat rai înțelegător, întru care este dumnezeiescul pom, din care mâncând vom fi vii și nu vom muri ca Adam. Hristos se naște ca să ridice chipul cel căzut mai înainte”⁵.

Contemplând splendoarea Maicii Domnului și admirându-i puritatea, ne dăm seama de ce a fost vrednică să-L nască pe Hristos. Și, întorcându-ne înspre noi, ne dăm seama cât de miserabili suntem pentru a-L putea primi. Din încurcătură ne scoate postul Crăciunului. Spune Sfântul Simeon Noul Teolog: „Crezând din suflet și căindu-ne cu căldură, zămislim pe Cuvântul lui Dumnezeu în inimile noastre ca și Fecioara, dacă avem sufletele noastre fecioare curate”⁶.

Fecioria și curăția sufletului încercăm să le regăsim în acest post. Două virtuți pe cât de mari pe atât de neglijate. Și nu numai că nu le căutăm, ci le socotim desuete și modate.

Mai ales în inima tinerilor încearcă duhul anticrist și secular să dărâme convingerile creștine și dorul după puritate. Pe cei ce încă au mai rămas nepătați, acest duh îi persiflează și-i marginalizează.

Uitându-ne cu speranță la Maica Domnului, o rugăm să ne ajute prin rugăciunile ei: pe cei mai în vârstă să ne ajute să ne recâștigăm sfințenia vieții, pe cei tineri să-i păstreze curați și nepătați.

În această stare fiind, vom avea bucuria de a-L primi și noi pe Hristos în inima noastră.

¹ Mineiul pe noiembrie, EIBMBOR, București, 2005, p. 339.

² Mineiul pe decembrie, EIBMBOR, București, 2005, p. 339.

³ Liturghier, EIBMBOR, București, 2012, p. 339.

⁴ Mineiul pe iulie, EIBMBOR, București, 1928, p. 99.

⁵ Mineiul pe decembrie, EIBMBOR, București, 2005, p. 312.

⁶ Sfântul Simeon Noul Teolog, *Întâia cuvântare monahală*, Filocalia 6, București, 1977, p. 157.

DIN SUMAR:

- Cuvânt de deschidere a Simpozionului internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă – **PR. PROF. VASILE STANCIU**.....(p. 2)
- Efigia unui Ierarh – **DAN CIACHIR**.....(p. 2)
- O logică bolnavă – **ALEXANDRU NEMOIANU**.....(p. 3)
- Sfântul Ioan Gură de Aur în iconografia răsăriteană – **MARCEL MUNTEANU**.....(p. 3)
- Mănăstirea Nicula - Icoana din suflet – **PR. JUSTIN TIRA**....(p. 4)
- Cenzura bunului plac – **AUREL SASU**.....(p. 4)
- Sfântul Nectarie de Eghina - dascăl de teologie – **IEROM. BENEDICT VESA**.....(p. 5)

Cuvânt de deschidere a Simpozionului internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca

Pr. Prof. Vasile Stanciu

Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca a organizat în zilele de 2-4 noiembrie, 2015 lucrările Simpozionului internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă, cu tema *Misiunea parohiei și a mănăstirii într-o lume în continuă schimbare*, temă propusă de Sfântul Sinod pentru a fi tratată și la nivelul Facultăților de Teologie ortodoxă din Patriarhia Română. Asumându-și misiunea și responsabilitatea pe care o are în societatea laică, dar și în viața eparhiei noastre, Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a adunat în comuniune academică o parte a celor mai reprezentativi teologi din România și străinătate, pentru a dezbate această temă foarte actuală și importantă, atât pentru Biserică cât și pentru societatea civilă.

Potrivit unui teolog contemporan, „În Simbolul de Credință mărturisim una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică. Apostolicitatea include apostolatul, sau misiunea ca dimensiune a ființei Bisericii înseși. Biserica este misionară în virtutea apostolicității ei... Din ziua Cincizecimii, mărturia credinței face parte chiar din esența vieții creștine. De aceea trebuie subliniat cât de mult era orientată la început Biserica spre mărturie și propovăduire. Numai aceasta poate explica răspândirea fulgerătoare a creștinismului în primele secole, când nu exista nici o structură sau societate misionară”¹. Plecând de la această afirmație, ne punem următoarea întrebare: dacă, atunci când nu existau instituții sau structuri misionare, credința creștină a convertit practic întreaga lume, cum se explică non-misiunea, sau contra-mărturia creștină de azi, când există atâtea instituții și structuri misionare, care sunt create tocmai pentru misiune? S-a modificat ceva în ființa sau natura Bisericii? De ce credința creștină nu mai reprezintă un factor de unitate și comuniune între creștini? De ce Bisericile își dispută încă o suprațenie pământească și își revendică fiecare confesiune sau denominațiune religioasă adevărul absolut? Unde

este acel Hristos din viața noastră, care se ruga Tatălui ceresc în cele mai grele momente ale vieții Sale pământești „Ca toți să fie una”? Unde este unitatea și comuniunea dintre noi, clerici și creștini, fiii aceleiași Biserici? Este în măsură Biserica azi să depisteze cauzele non-misiunii, care nu mai depind de factori externi, ci de mai degrabă de neputința și nepriceperea noastră, și să le elimine din activitatea ei? Pe ce ar trebui pus accentul: pe cult și rugăciune, pe informația teologică, pe formarea profilului religios-moral al viitorilor slujitori ai altarelor, pe monahism, pe laicat, pe mass-media creștină, pe ecumenism, pe infrastructura materială a Bisericii, pe problemele sociale, pe reîncreștinarea culturii și redeschiderea dialogului dintre credință și cultură? Și interogațiile de acest fel pot continua.

Nutrim speranța că lucrările acestui simpozion internațional, cu o temă atât de generoasă și actuală, axată pe misiunea parohiei și a mănăstirii într-o lume în continuă schimbare, vor aduce lumină și limpezime de gândire și

acțiune. În definitiv misiunea și pastorația merg mână-n mână, iar Biserica, formată din clerici și mireni, trebuie primenită din interior, printr-o misiune și introspecție personală, particulară, pentru a avea efecte în societate. Dacă se reușește acest lucru, societatea laică și bisericească va fi primenită și îmborsită din starea rânțedă de lăncezeală și apatie, printr-o infuzie de oameni duhovnicești și misionari, capabili de un apostolat autentic.

Dar, chiar și așa, nu se poate realiza o misiune desăvârșită doar prin profesionalismul și buna noastră pregătire intelectuală. Fără chemarea lui Hristos, a Numelui Său în efortul nostru misionar, toată lucrarea noastră rămâne fără consistență duhovnicească și prezintă credibilitate. În cartea numită *Sbornic*, și care cuprinde o antologie de texte aparținând părinților duhovnicești din mediul slav și românesc, precum Sfântul Paisie de la Neamț și Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, este un citat al egumenului Hariton, alcătuitorul antologiei, extrem de sugestiv: „Creștinul nu trebuie să uite vreodată că îi este de trebuință să se unească, în întreaga sa ființă, cu Domnul și Mântuitorul Hristos. Noi trebuie să-I facem loc, pentru ca El să se sălășluiască în mintea și inima noastră, iar pentru o astfel de unire cu Domnul, cel mai bun și mai plin de nădejde mijloc, după împărțirea cu Trupul și Sângele Lui, este Rugăciunea lui Iisus făcută cu mintea”².

Deși este o rugăciune foarte personală și intimă, ea poate ilumina, poate zidi, poate convinge, pentru că cel ce o practică cu toată ființa, devine vas ales al lui Hristos, după chipul Sfântului Pavel: „Acesta îmi este vas ales, ca să poarte numele Meu înaintea neamurilor” (F. Ap. 9, 15).

Aducem alese mulțumiri IPS Sale, Părintelui Mitropolit Andrei, nu doar pentru binecuvântarea acordată desfășurării acestui simpozion, cât mai ales pentru implicarea totală, materială, spirituală și academică.

Alese mulțumiri se cuvin Universității „Babeș-Bolyai”, reprezentată la cel mai înalt nivel prin Domnul Academician Prof. Univ. Dr. Ioan Aurel Pop, Rectorul Universității, și prin PC Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Chirilă, Președinte al Senatului.

Mulțumim tuturor invitaților din străinătate și din țară, ce reprezintă instituții prestigioase ale lumii academice de teologie, muzicologie și artă, grupului de voluntari coordonați de către Lect. Univ. Dr. Paula Bud, cole-

gilor din conducerea facultății, PC Pr. Lect. Univ. Dr. Cristian Sonea și PC Pr. prof. Univ. Dr. Ștefan Iloaie, părintelui secretar șef Cosmin Trif, studenților de la Artă sacră, care au pictat icoane pe sticlă pentru a fi oferite participanților, coordonați de Lect. Univ. dr. Claudia Trif, studenților, masteranzilor și doctoranzilor, colegilor preoți din Cluj-Napoca, care s-au alăturat sponsorilor noștri și tuturor participanților, care prin implicarea directă sau indirectă vor da sens și frumusețe întâlnirii universitare de la Cluj. Îi rugăm să transmită instituțiilor pe care le reprezintă întreaga noastră considerație și apreciere.

Nu în ultimul rând, mulțumim cu umilință Bunului Dumnezeu, pe care-L rugăm să binecuvinteze lucrările acestui simpozion și să ne insufle puterea duhovnicească de care avem trebuință pentru a-L chema pe Hristos și Numele Lui în mijlocul nostru.

Efigia unui Ierarh

Dan Ciachir

la un interval de patru ani, în 1984 și 1988, au apărut sub egida Episcopiei Romanului și Hușilor două volume dintr-o carte eveniment: *Convorbiri duhovnicești*, alcătuită de protosinghelul Ioanichie Bălan, constând din peste o mie de pagini de dialoguri purtate cu câțiva profesori teologi importanți – în frunte cu părintele Dumitru Stăniloae – și cu câteva zeci de duhovnici, monahi și maici din mănăstirile noastre și din unele schituri românești de peste hotare. Atunci i-am citit, într-o stare de tensiune și jubilație spirituală, pe părinții Arsenie Papacioc, Teofil Părăianu, Sofian Boghiu, și l-am descoperit pe Nicolae Steinhardt. Dialogurile acestea, așa cum am constatat recitându-le, constituiau o apoteoză a Ortodoxiei, a monahismului nostru și nu conteneam să mă mir cum de cenzura o lăsase să se desfășoare multiplicată în peste zece mii de exemplare (tirajul însumat al celor două volume) la care contribuieră cu sugestii în formularea întrebărilor Dan Zamfirescu și Ioan Alexandru.

În volumul al doilea, între profesorii teologi intervievați de Ioanichie Bălan, l-am găsit pe părintele Ioan Mihălțan, preot celib, care după ce fusese paroh în comuna sa natală din Ardeal și după studii și doctorat în străinătate, devenise conferențiar pentru Îndrumări Misionare și Ecumenism la Institutul Teologic din Sibiu. Mi-au plăcut

foarte mult răspunsurile sale precise, realiste, originale, străine de didacticism, în care experiența comunității de iubire și credință a Bisericii prelua asupra catedrei. Așa încât, m-am bucurat când, în ianuarie 1990, părintele profesor Ioan Mihălțan a devenit cel dintâi ierarh ales în Sfântul Sinod după prăbușirea regimului comunist. Apoi, spre sfârșitul lunii septembrie 1992, același Sinod îl alegea episcop eparhiot la Oradea.

Zece ani mai târziu am avut prilejul să-l cunosc personal. Înainte de asta, mi-a telefonat spunându-mi că îmi citise *Cronica ortodoxă*. Nu am apucat să mă bucur de câteva aprecieri măgulitoare, întrucât m-a întrebat: „Sunteți și un om moral?” I-am mărturisit că îmi era greu să răspund la o asemenea întrebare. Cine ar putea spune fără ezitare despre sine: Da! Mă socotesc un om moral. În decursul aceleiași convorbiri Prea Sfințitul Ioan a ținut să știe care este ierarhul român contemporan a cărui operă teologică o apreciez cel mai mult. Am răspuns fără să ezit: Patriarhul Iustin Moiescu.

În același an 2002, în noiembrie, după ce începuse Postul Crăciunului, am ajuns la Oradea împreună cu părintele stareț Emanuel Rus și cu părintele profesor Radu Dorin Micu. Era o vreme rece, ploaia și sufla vântul; se lăsa întunericul pe când intram în oraș... Vicarul episcopiei, părintele Vasile Bota, dorea să vedem începutul lucrărilor la biserica Sfântul Apostol Andrei. Am mers împreună acolo. Zidurile nu aveau nici doi metri înălțime, locul mustea de apă și noroi. Mi-am amintit de momentul acela curând, când tot împreună cu părintele Vasile Bota, am revăzut biserica Sfântul Apostol Andrei în pragul tânosirii, frumoasă, zveltă, cu un interior menit parcă să ilustreze celebra stihiră bizantină: „În biserica slavei tale stând/ În cer ne pare că stăm, Născătoare de Dumnezeu.”

În seara din noiembrie 2002 am stat de vorbă aproape un ceas cu Prea Sfințitul Ioan Mihălțan, într-o încăpăre de la parterul reședinței sale. Era un om afabil, cu un *tempo* în vorbire și gesturi, marcat de noblețe – una firească –, cu un chip destins, polisat de cugetare, meditație și lecturi.

În următorii cinci ani am avut prilejul să-l mai întâlnesc de câteva ori pe Prea Sfințitul Ioan al Oradiei, de fiecare dată în biroul său de la etajul întâi al reședinței; o încăpăre curată sugerând un iatac arhieresc. În timpul acestor întâlniri mi s-a întărit convingerea că Prea Sfințitul Ioan vorbea cea mai frumoasă limbă română auzită de mine în ultimele decenii; o limbă necăutată și cu o mireasmă lexicală aparte. Rostirea sa îl distingea nu numai între ierarhii pe care i-am cunoscut, ci și între intelectuali, astfel încât am ajuns să mă întreb odată: Oare cine vorbea mai frumos românește – Prea Sfințitul Ioan sau Alexandru Paleologu?

Deschiderea lucrărilor Simpozionului internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă, intitulat *Misiunea parohiei și a mănăstirii într-o lume în continuă schimbare*, organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Aula Magna a Universității Babeș-Bolyai, 2 noiembrie 2015.

¹ Valer Bel, *Misio Dei*, în vol. „Misiunea Bisericii în Sfânta Scriptură și în Istorie. Biblie și multiculturalitate III”, coordonator Ioan Chirilă, Editura „Renașterea”, Cluj-Napoca, 2006, p. 7;

² *Sbornicul. Culegere despre Rugăciunea lui Iisus, miezul evlaviei ortodoxe. Culegere din învățăturile Sfinților Părinți și din îndrumările oamenilor încercați, care au pus rugăciunea în lucrare*, traducere din limba rusă de preot Gheorghe Roșca, Editura „Renașterea”, 2015, p. 7.

Tableta lunii noiembrie

O logică bolnavă

Alexandru Nemoianu

Jackson, Michigan, USA

Ln noaptea de 30 Octombrie, 2015, într-un soi de club din "centrul vechi" al Bucureștiului a izbucnit un puternic incendiu. Acest incendiu a secerat viețile a peste treizeci de tineri și a rănit grav alte câteva zeci. A fost cu adevărat o tragedie. Dar, acestea fiind spuse, câteva lucruri trebuie precizate, câteva fapte care nu pot fi argumentate.

Sala unde avea loc acea manifestare era, așa cum am spus, în "centrul vechi" al Bucureștiului. În acea parte a orașului, infrastructurile de bază sunt la nivelul ultimului sfert al veacului al XIX-lea, vremea lui Caragiale. Acele locașuri au fost preluate de personaje din noua clasă a "nou îmbogățitorilor", care le-au vărut, încărcat cu instalații pe care acele vechi clădiri nu le pot purta, și au creat o situație care era în așteptarea unui accident. Accidentul a fost din nefericire tragedia de care pomeneam.

În același timp trebuie spus că vineri seara, în 30 Octombrie, 2015, un mare număr de tineri au ales, au făcut opțiunea liberă de a participa într-o festivitate cel puțin îndoielnică. Este vorba de "Halloween", un obicei american din capul locului dubios și care nu are nici un fel de legătură, NICI UNA, cu tradiția și civilizația românească. Deci, repet, un grup de tineri au ales de bună voie să participe, într-o vineri seara, la o festivitate dubioasă. Era dreptul lor să facă această alegere și nimeni dintre pământeni nu îi poate judeca. Dar, iarăși, este dreptul unora dintre pământeni de a nu aproba alegerea făcută de acei tineri. Existența pământească înseamnă și circulația unor păreri diferite.

Ce este însă trist și dovedește o logică bolnavă este reacția mijloacelor de informare în masă, cele care, în fapt, condiționează și manipulează modul de gândire al multora dintre români. Acea tragedie - căci pierderea de vieți omenești este în orice circumstanță o tragedie - a fost prezentată ca un moment de "definiție" a gândirii colective românești. Tinerii, mulți dintre ei drapați în "Dracula" și eiusedem farinae, au început a fi prezentați ca "ingeri", ba chiar ca "eroi", oricum ca personaje superlative.

Încă mai absurd, mai bolnav, au fost aflați și "vinovați". Fără îndoială că există vinovați. Ei sunt proprietarii aceluia club, ale cărui instalații s-au dovedit a fi fost improvizații periculoase, și autoritățile administrative care au dat autorizațiile de funcționare unor asemenea, repet, improvizații periculoase.

Dar, dincolo de asta, căutarea de "vinovați" a devenit absurdă și dovedind o logică bolnavă. "Vinovată" ar fi fost, astfel, nici mai mult și nici mai puțin, Biserica Ortodoxă Română. Ea ar fi fost "vinovată" pentru a nu fi jeluit cu convingere și patos victimele incendiului. Ea ar fi fost "vinovată" chiar și pentru faptul că ar fi exprimat anume rezerve sau lipsa de entuziasm față de "celebrarea" aceluia foarte dubios "Halloween".

Pentru ce, sau conform cu ce logică, dreptul sau opțiunea unora de a celebra Halloween ar deveni obligație pentru cei care ignoră acea dată?

Iar dacă mijloacele de informare au ales să dea acelei tragedii o dimensiune metafizică, atunci să mergem până la capăt. Uneori opțiunile au consecințe. Dar întotdeauna tragediile au o anume explicație, nu se petrec chiar la întâmplare. Iată un caz prezentat în Luca 13, 1-5: "Și erau de față în acel timp unii care-I vesteau despre galileenii al căror sânge Pilat l-a amestecat cu jertfele lor./ Și El răspunzând le-a zis: credeți oare că acești galileeni au fost ei mai păcătoși decât toți galileenii, fiindcă au suferit acestea?/ Nu!, zic vouă; dar dacă nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel./ Sau acei optsprezece inși peste care s-a surpat turnul în Siloam și i-a ucis, gândiți oare că ei au fost mai păcătoși decât toți oamenii care locuiau în Ierusalim?/ Nu!, zic vouă; dar dacă nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel".

Să luăm aminte!

Sfântul Ioan Gură de Aur în iconografia răsăriteană

Marcel Munteanu

cest subiect iconografic închinat Sfântului Ioan Chriostom (*Zlotaust* în limba slavonă) înfățișat într-o formă succintă se înscrie în salba de manifestări prilejuite de anul **Comemorativ al Sfântului Ioan Gură de Aur și al marilor păstori de suflete din eparhii** pe care Patriarhia Română a proclamat-o pentru anul 2015.

În constelația de sfinți pe care întreaga creștinătate a mărturisit-o de-a lungul secolelor se află și Cel întru Sfinți lăudat, Părintele nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului, teolog și predicator, trăitor în veacurile al IV-lea și al V-lea.

Sfântul Ioan Gură de Aur s-a născut în Antiohia în anul 354 din părinții Secundus și Antusa. A fost botezat în anul 370, după care a studiat teologia la școala din Antiohia. După o pregătire minuțioasă teologică, în anul 381 a fost hirotonit diacon, iar mai apoi, după cinci ani, a urcat la treapta preotiei.

În anul 397 a fost chemat să ocupe scaunul de episcop al Constantinopolului, la care el s-a împotrivit, devenind totuși patriarh în anii 404-407. În timpul slujirii sale a scris o serie de lucrări deosebite precum *Omiliile* la diferite cărți ale Sfintei Scripturi; a ținut de asemenea 21 de predici în perioada Postului Mare a anului 397, demascând erezile timpului său și asumându-și asupra sa invidia împăratului Teodosie. Alături de acestea, Sfântul Ioan a scris un temeinic îndreptar pentru pregătirea preotului adevărat, *Despre Preoție*.

Întreaga sa activitate scriitoricească i-a adus pe drept cuvânt, numele de *Gură de Aur*. Acuzat de colaborare cu Origen de către Teofil, papă al Alexandriei, Ioan a fost aspru pedepsit de către Eudoxia, soția împăratului Arcadie. Sfântul Ioan Gură de Aur a criticat abuzurile de bogăție ale marilor vremii, fapt pentru care a fost exilat în Georgia. Cu toată împotrivirea papei Inochentie I al Romei, Sfântul a fost mai departe exilat la Pityus, pe malul răsăritean al Mării Negre. Tradiția afirmă că în timpul călătoriei, Sfântul Ioan a trecut la cele veșnice în anul 407, iar moaștele sale au fost duse la Constantinopol și mai apoi la Roma.

Printre cele câteva scene în care este pictat Sfântul Ierarh se numără reprezentarea Sfântului Ioan Gură de Aur în spațiul interior al Sfântului Altar, în icoana Sfinților Trei Ierarhi, în cea a Judecării de Apoi și bineînțeles icoanele cu chipul său binecuvântând. În pictura din Sfântul Altar, Sfântul Ioan Gură de Aur este redat alături de ceilalți mari sfinți ierarhi ai Bisericii. Referindu-se la acest fapt, Constantine Cavarinos face următoarea precizare *Sub icoana Împărtășirii, acoperind ultima zonă a iconografiei absidei din răsărit, sunt sfinții mari ierarhi: Sf. Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur, Grigorie Teologul, Atanasie cel Mare și dacă spațiul permite și alții [...]*¹.

O importanță deosebită li se acordă Sfinților Vasile cel Mare și Ioan Gură de Aur, autorii Dumnezeieștii Liturghii, ei fiind reprezentați în mijlocul absidei, în partea de jos și înaintea celorlalți sfinți. Alături de ei este înfățișat și Sfântul Grigorie Dialogul ce

a scris, la rândul său Liturgia Darurilor mai înainte sfințite. De obicei, toți sunt zugrăviți în odăjdii liturgice, care se disting prin feloane cu cruci mari numite polistavros. Jumătate dintre ei sunt pictați pe latura stângă a absidei și jumătate pe cea dreaptă. Toți stau cu fața îndreptată spre centru unde se află zugrăvită o sfântă masă (simbolizând Jertfelnicul sau Sfânta Masă), iar pe ea Hristos - Prunc într-un potir monumental (cu o stea deasupra lui), având uneori și următoarea inscripție: *Mielul lui Dumnezeu, Cel ce Se sfărâmă și nu se desparte, Cel ce Se mănâncă pururi și niciodată nu Seseșfârșește, ci pe cei ce se împărtășesc îi sfințește*². Aceasta este rugăciunea rostită în taină în Sfântul Altar de către preotul liturghisitor, în timpul Sfintei Liturghii.

În unele redactări după veacul al XII-lea, Sfinții Ierarhi stau aplecați cuvioș în semn de respect și supunere către Hristos Arhierul cel Veșnic. Ei susțin în mâini sfetoace sau pergamente desfășurate pe care se află scrise rugăciuni din Sfânta Liturghie. Pe filacterul Sfântului Ioan Gură de Aur se pot citi cuvintele: *Doamne Dumnezeu nostru, Care ai trimis Pâinea cea cerească, hrana întregii lumi, pe Domnul și Dumnezeu nostru Iisus Hristos, Mântuitorul și Izbăvitorul nostru*.

Sfântul Ioan Gură de Aur apare înfățișat și aici cu aceleași caracteristici tipologice ale portretului său, respectiv cu obraji supti, capul mare, pleșuv, cu oasele feței proeminente și barbă rară, având o expresie de adâncă trăire duhovnicească.³

În icoana Sfinților Trei Ierarhi, poate una dintre cele mai cunoscute icoane ale sale, Sfântul este pictat alături de ceilalți doi Sfinți. Ei sunt reprezentați în picioare, din față, ținând câte o Evanghelie închisă, în mâna stângă, și binecuvântând. În aceeași parte, stânga, Sfântul Grigorie înalță cartea cu mâna descoperită, iar în dreapta Sfântul Vasile o ține la același nivel, având însă mâna acoperită de felon și de omofor, în semnul unui deosebit respect. Sfântul Ioan Gură de Aur se află la mijloc, cu mâna descoperită, ține în jos Evanghelia care este împodobită cu reprezentarea Răstignirii, și își ridică mai mult mâna spre binecuvântare, decât ceilalți ierarhi.

Sfântul Ioan poartă un sacos lung, împodobit cu cruci care sunt încadrate în cercuri, în contrast cu feloanele pline de cruci ale celorlalți doi ierarhi. Pe fondul de aur se poate vedea următoarea inscripție: *Sfântul Vasile, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Grigorie Teologul*.

În ampla sau megaicoana Judecării de Apoi, Sfântul Ierarh este prezent și însoțit de ceilalți Sfinți Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul, Spiridon al Trimitundeii, Nicolae al Mirelor Lichiei, Chiril al Alexandriei și alții, în registrul al doilea. Tot aici sunt pictați, în grupuri, mucenicii și pustnicii. Ei se găesc totdeauna în partea ce reprezintă raiul. În acest mod apare Sfântul Ioan în fresca Judecării de la Mănăstirea Voroneț, din secolul al XVI-lea⁴.

Chipul Sfântului Hrisostom în icoane este de asemenea, foarte des înfățișat. Atunci când iconarii îi pictează chipul, vor găsi despre el în cartea călugărului athonit Dionisie de Furna următoarele: *Sfântul Ioan Gură de Aur (Hrisostom, nepurtând mitră), scund foarte și subțirel, mare la cap, cu nasul plecat și nările late, galben cam albineț; melcii ochilor gavanași și ochii mari beșicați, având căutătură veselă; mare la frunte și golaș, cu multe zbârcituri, și cu urechile mari și trase înăuntru, de mult post și grijă necurmată ce avea; cu puțină barbă, părul plăviș și cărunt, zice : „Dumnezeule, Dumnezeu nostru, Cea ce pâinea cea cerească, hrana a toată lumea, pe Domnul Dumnezeu nostru Iisus Hristos L-ai trimis Mântuitor...”*⁵ Alături de elementele amintite, așa cunoscutele de acum detalii fizionomice sau cele de vestimentație, Sfântul poartă Sfânta Evanghelie sau rareori Sfânta Cruce. Cu aceste amănunte iconografice îl vizualizăm și în icoana de veac al XIII-lea de la Mănăstirea Vatoped, de la Sfântul Munte Athos.

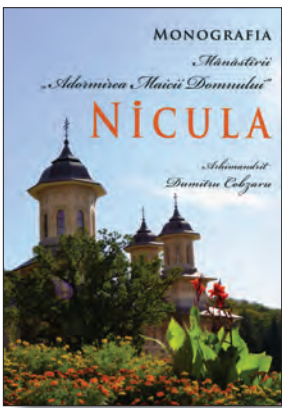
Biserica Ortodoxă i-a dedicat Sfântului Ioan Gură de Aur numeroase rugăciuni și cântări bisericești, precum și Acatistul său, citit cu deosebire în lăcașurile de cult în ziua de prăznuire 13 noiembrie, la aducerea moaștelor sale, 27 ianuarie, și la 30 ianuarie când e serbat alături de Sfinții Trei Ierarhi. Liturgia, de origine apostolică, întocmită de el se celebrează la marile sărbători, în duminici și în zilele de cinstire. Lăcașuri de cult închinat lui stau măturie evlaviei și purtării de grijă a credincioșilor și clerului, alături de iconografia prezentă în fresce și icoane portabile. Numele său este purtat de creștinii din întreaga lume, iar moaștele sale sunt venerate cu respectul cuvenit.

*Din gura ta, ca o lumină de foc, strălucind harul, toată lumea a luminat, vistierile neibirii de argint lumii a câștigat, înălțimea gândului smerit nouă ne-a arătat. Ci, cu cuvintele tale, învățându-ne, Părinte Ioane Gură de Aur, roagă pe Cuvântul Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre!*⁶ (Tropar, glas 8).

¹ Idem.² Ibidem, p.75.³ I. D. Ștefănescu, *Iconografia artei bizantine și a picturii feudale românești*, Ed. Meridiane, București, 1973, pp. 159, 160.⁴ Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Ed. Sophia, București, 2001, p.77.⁵ Mineiul pe noiembrie, Ed.I.B.M.B.O.R, București, 2005, pp. 212-213.

Mănăstirea Nicula – Icoana din suflet

Pr. Iustin Tira

enumerele mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” din satul Nicula, județul Cluj, nu se datorează doar celor aproape cinci sute de ani de existență atestată documentar, ci icoanei Maicii Domnului – făcătoare de minuni, a cărei lucrare miraculoasă, în cei 334 de ani de existență, au simțit-o în viața lor sutele de mii de pelerini care au urcat dealul cu povara necazurilor și au coborât cu aripile de înger ale mângâierii și ajutorului preasfânt al Măicuței Sfinte.

Fără icoana Maicii Domnului, pictată în anul 1681 de preotul Luca din Iclod (județul Cluj), cumpărată și donată bisericii din Nicula de către nobilul român Ioan Cupșa, icoană care a lăcrimat în anul 1699 vreme de 26 de zile (în perioada 15 februarie - 12 martie), este puțin probabil că modestul așezământ monahal din pădurea Nicului, întemeiat de pustnicul Nicolae în prima jumătate a secolului al XIV-lea, ar fi răzbit prin veacurile vitrege ale istoriei Transilvaniei, mereu zdruncinată și de mulți râvnită. Putem presupune că fără icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, mănăstirea de la Nicula, asemeni altor zeci de astfel de așezăminte, s-ar fi topit în valurile zbuciumate ale istoriei.

Chiar și în cei 114 ani cât icoana a lipsit din mănăstire, fiind fie îngropată în pământ (între 1712-1782) de frica furtului, fie zidită în perețele casei lui Vasile Chezan din Bonț (între 1948-1964) de frica pângăriturilor, fie în capela chiriarhală din Cluj (între 1964-1992), pentru a fi ocrotită și apărată de cei ce-i doreau dispariția, Maica Domnului și-a ocrotit mănăstirea și viețuitoarii ei, i-a binecuvântat și mângâiat pe toți pelerini care de-a lungul veacurilor și-au îndreptat pașii sau rugăciunea înspre casa ei cea sfântă. Nu cred că greșesc spunând că ceea ce a fost mănăstirea de la Nicula de-a lungul veacurilor și ceea ce este astăzi, înseamnă lucrarea și binecuvântarea Maicii Domnului. Cu deplină îndreptățire Mitropolitul Bartolomeu spunea despre Nicula că este „ca o inimă care bate tăcând și grăiește zăbîndu-se... Nicula e icoana neamului”.

Pe toate acestea le așază cu har și inimă părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru în *Monografia Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” Nicula*, ediția a V-a, revăzută și adăugită, care a văzut lumina tiparului în Editura Ecclesia de la Nicula, în anul 2015, cu un cuvânt de binecuvântare al Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

Lucrarea este alcătuită după toate rigorile pe care le presupune un astfel de demers, pe temeiul unei consistente documentări în Biblioteca Academiei Române, filiala Cluj-Napoca, în Arhivele Naționale, filiala Cluj-Napoca și a 81 de cărți și studii. Practic, fiecare afirmație din monografie, fiecare etapă sau eveniment din istoria așezământului este susținută și probată de documente, cărți sau studii invocate în cele 288 de note de subsol. Din acestea înțelegem și efortul și dăruirea pe care autorul le-a depus.

Prin bogăția bibliografiei, prin structurarea echilibrată a materialului în capitole și subcapitole, prin încadrarea istoriei așezământului în istoria Transilvaniei și nu în ultimul rând, prin veșmântul frazelor frumoase și vioaie, autorul reușește să pună în lumină un tablou al mănăstirii Nicula pe care, cei ce o cercetează îl vor recunoaște iar pe cei ce încă n-o cunosc îi va face să și-o dorească. Acestea toate și altele multe pe care nu le-am menționat, se constituie în temeiul potrivit căruia lucrarea părintelui Dumitru va fi una de referință ori de câte ori se va vorbi sau se va scrie despre Nicula.

Și pentru că pomeneam de „veșmântul frazelor frumoase și vioaie”, aș dori să reamintesc că părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru este autorul a încă 5 (cinci) volume, patru de predici și unul de conferințe-prelegeri, toate tipărite în Editura Renașterea între anii 2012-2015. Pentru studenții teologi și pentru tinerii preoți (și nu numai) ele pot constitui un model și un foarte important material bibliografic.

Revenind la monografia mănăstirii Nicula trebuie să spunem că ea a fost scrisă nu numai cu mintea, ci și cu inima și cu foarte mult suflet, întocmai ca un fiu iubitor despre părinți și casa părintească. Aceasta pentru că părintele Dumitru s-a născut pentru viața monahicească, a crescut și s-a format ca monah în acest sfânt așezământ, sub povața răbdătoare și pilduitoare a părintelui Vasile Fluieraș.

Că Nicula s-a așezat în conștiința și inima autorului și acolo va rămâne pentru toată viața, o dovedește și ceea ce scria în urmă cu mai mulți ani, mai precis în martie 1998, în revista *Epifania*: „La Nicula, dealul ascunde minunea și pădurea miracolele. La Nicula, minunea strălucește a nemurire, iar miracolele rămân înscrise de-a pururi în pământul locului”. Rămân înscrise în pământul locului și în sufletul pelerinului, Nicula devenind icoana din suflet, din sufletul autorului și din sufletul pelerinului.

Felicitări pentru lucrare, prețuire și prietenie pentru autor.

Breviter

Cenzura bunului plac

Aurel Sasu

Sub titlul *Localnic al Târgului-Jiilor*, Valeriu Anania publică, în caseta de literatură noi (Detroit, Michigan, U.S.A.; nr. 4, aprilie 1970, p. 3) o scrisoare de la Tudor Arghezi. Epistola este însoțită de o scurtă introducere. Iată-o: „A rămas celebru pamfletul *Baroane*, publicat de Arghezi în 1943, în urma căruia autorul a fost arestat și internat în lagărul din Tg. Jiu.

Părăsisem de mai multă vreme Bucureștii și mă închinoviasem în mănăstirea Polovraci (sic!), din județul Gorj. De acolo i-am făcut lui Arghezi o scrisoare, la care încă nu primisem răspuns în momentul când eu însumi, pentru pricini interior confuze, aveam să iau drumul aceluiași lagăr unde, după unele ocolișuri, am ajuns cu numai puțin după ce Arghezi plecase.

Întors la mănăstire, am găsit la starețul Gherasim o carte poștală despre care, mult mai târziu, Arghezi avea să pomenească în *Predoslovia* lui la poemul meu *Miorița*. Am păstrat-o și o dau acum publicității, fără nicio emfază, cu gândul că le va prinde bine biografilor poetului din Mărtisor”.

Iată și scrisoarea:

17 oct[ombrie] Ziua Domnului. 1943

Blagoslovește, Părinte Anania.

Dacă ești la Polovraci (sic!) și încă nu ți-ai început medicina la București, rândurile mele o să-ți spuie că suntem vecini de mănăstire, cuvioșia ta la schit și eu la lagăr, tot un fel de monahism și aici, cu diferența că această chinovie, din care îți trimit amintirea mea, e cam internațională și eterodoxă. Avem și noi o bisericuță, gata construită, de curând, și încă nesfințită, curată și clară ca un chivot de altar, și am găsit într'însa un zugrav foarte bătrân, lipit cu ochii și pensula lui albastră, de fața proaspătă a lui Iisus. Parângul de coala, de peste drum, se uită drept în turla ei, ca o icoană de piatră a lui Dumnezeu.

Ți-am rămas de mult dator un răspuns la o scrisoare a cuvioșiei tale, lungă, primită acasă, în București. Amânându-l în fiecare zi, zilele s-au făcut săptămâni și săptămânile luni, fără să mă fi învrednicit până azi, când stăm alături, în marile seninătăți ale Carpaților, să iau odată condeiul din călimară pentru tânărul meu sihastru.

Sunt localnic al Târgului-Jiilor lui Tudor, a căruia statuie mică mă așteptam să o găsesc de multe ori mai înaltă, grandioasă ca și destinul pe care l-a servit, cum îl mai slujim unii din noi, în răspăr cu vremea, și azi, de la zintăi ale lunii. Lucrez la o piesă de teatru, făgăduită T[eatrului] Național pentru luna asta, citesc și cred în viitorul și puternicia neamului nostru, căruia fiecare din noi, în felul lui, i-a dat din inima și din cugetul lui câte ceva. La vârsta mea, nu i-am putut da mai mult ca niște slove durute, care au fost socotite păcătoase. Mă îmbărbătează însă umbra lui Tudor și încă ceva, copaia din care îmi iese obârșia și în care taică-meu a fost legănat cu piciorul bunicii mele, la furcă, pe aci prin prejur, la Cărbunești, acum 80 de ani. În rugăciunile schitului adu-ți aminte, Părinte, și de robul lui D-zeu, care te îmbrățișează,

Tudor Arghezi

Câteva precizări:

1. Valeriu Anania va lua drumul aceluiași lagăr de la Târgu-Jiu în 1945, după ce hotărâse deja să se predea Legiunii de jandarmi și să pună capăt vieții de fugar („ori mă lasă liber, ori mă trimit la pușcărie”)! L-au trimis în chinovia mai vârstnicului său amic, unde se odihnea pe o tablă de clasă: „ziua rezemată de perete, noaptea așternută pe podea” (*Memorii*, 2008, p. 98). Surprinzător, Comisia de triere îl pune în libertate la sfârșitul lui ianuarie cu o amicală recomandare a magistratului: „Du-te părinte, și ține-te numai de carte și nu te amesteca în politică; politica nu e de dumneata, las-o pe seama altora, care știi s-o facă”. Dând curs sfatului, pleacă la Sibiu, cu cele mai bune intenții de a studia medicina. N-avea cum să ghicească surprizele pe care avea să i le pregătească anul 1946!

2. Cartea poștală a fost salvată, ascunsă de starețul Gherasim Bica între scoarțele ceaslovului din chilie. Pe colțul din stânga se află „numele și adresa trimițătorului”: D. Tudor Arghezi; Str.: Lagărul de deținuți politici; Comuna: Tg.-Jiu, plus stampilele cenzurii militare și politice.

3. Scrisoarea este reprodușă în cinci ediții succesive din *Rotonda plopilor aprinși* (inclusiv cea din *Opera literară*, III, Editura Limes, Cluj, 2005), capitolul dedicat lui Tudor Arghezi, dar, surpriză, nu și în seria de *Opere* (VI, Polirom, Iași, 2009; fără autor de ediție pe foaia de titlu). Aici se apelează la un artificiu greu de imaginat într-o restituire, fie ea și rudimentară, de istorie literară. Se reproduce, fără nicio explicație, doar datarea scrisorii (17 oct[ombrie] Ziua Domnului, 1943), formula de adresare (Blagoslovește, Părinte Anania!) și propoziția de încheiere: „În rugăciunile schitului, adu-ți aminte, Părinte și de robul lui D-zeu, care te îmbrățișează”. Apoi, precizarea destinatarului, din care, în absența epistolei, evident, cititorul nu va pricepe absolut nimic: „Aceasta este cartea poștală de care pomenește Arghezi în *Predoslovia* sa la poemul meu dramatic *Miorița*”. Care carte poștală, va întreba orice om de bună credință? Care document, vorba lui Caragiale, dacă el lipsește? Care îmbrățișare, trimisă prin poștă de Tudor Arghezi, dacă ea a fost înlocuită prin puncte de suspensie (trei) și paranteze drepte ca în cele mai negre zile de cenzură culturală. A ieșit, cum-necum, din Lagărul de la Târgu-Jiu scrisoarea marelui poet! Cum va ieși, totuși, dintre *sârmele ghimpatе* ale improvizației și ale comodității dezinvolve editarea operei lui Valeriu Anania? Iată întrebarea, al cărei răspuns rămâne, probabil, în seama altei generații.

Călătorie duhovnicească spre praznicul Nașterii Domnului

Cezar Login

Ln Biserica Ortodoxă marile sărbători nu sunt evenimente izolate, ci fiecare praznic însemnat este precedat de o pregătire minuțioasă, cu durata proporțională cu importanța sărbătorii. Această pregătire include una sau mai multe zile înaintea praznicului – perioada de înaintepăznuire – și, în câteva cazuri speciale, o perioadă de post.

De o astfel de perioadă de pregătire și așteptare duhovnicească ne apropiem luna aceasta. În data de 15 noiembrie începe „Postul Nașterii Domnului” sau „Postul Crăciunului”. Durata sa este fixă, timp de 40 de zile; este o „patruzecime”. Postul durează până în 24 decembrie, inclusiv, încheindu-se după Dumnezeiasca Liturghie din ziua de Crăciun.

Deși aspectul exterior al slujbelor Bisericii nu se modifică la fel de mult ca în Postul Mare al Sfințelor Paști, totuși, se pot observa câteva elemente specifice. Atunci când Postul Crăciunului începe într-o zi de rând de peste săptămână (luni-vineri), în prima zi a Postului în biserici ar trebui să se săvârșească slujbe asemănătoare celor din Postul Mare, cântându-se „Aliluia” și făcându-se metanii cu rugăciunea de pocăință a Sfântului Efreim Sirul: „Doamne și Stăpânul vieții mele...” (*Mineiul pe Noiembrie*, Edit. IBMBOR, București, 2005, p. 231; cf. *Ceaslov*, Edit. IBMBOR, București, 2014, pp. 34, 93-94, 159 etc.). Astfel de celebrări vor fi întâlnite în multe dintre zilele acestui post – 15, 18, 19, 26, 29 noiembrie și 1, 2, 3, 7, 8, 11, 14, 16, 18, 19 decembrie – atunci când cad în una din zilele de peste săptămână (Sf. Sava cel Sfințit, *Tipicon*, Suceava, 2002, pp. 134-171). În practică, însă, adeseori aceste modificări sunt trecute cu vederea.

Există și o pregătire liturgică cu dată variabilă: praznicul Crăciunului este precedat de două duminici și o sâmbătă înaintea de Nașterea Domnului. În prima dintre aceste duminici sunt serbați strămoșii Mântuitorului Iisus Hristos, iar în cea de a doua duminică părinții după trup ai Mântuitorului, începând cu protopărinții Adam și Eva. Pornind de la tema acestor două duminici – strămoșii și părinții după trup ai Mântuitorului – în Biserica Ortodoxă Grecească și Română, se obișnuiește ca în duminicile din perioada Postului Crăciunului să se citească Evangheliile de la Luca în care se vorbește despre strămoșii Mântuitorului: orbul din Ierihon se adresează Domnului prin apelativul „Iisuse, Fiul lui David” (*Lc.* 18, 38); femeia gârbovă vindecată este numită „fîica lui Avraam” (*Lc.* 13, 16) (I. Foundoulis, *Dialoguri Liturgice*, Edit. Bizantină, București, 2010, pp. 78-82), iar în restul duminicilor postului sunt selectate Evangheliile de la Luca care descriu virtuți creștine pe care ar trebui să le căutăm și să le cultivăm mai intens în perioadele de post: milostenia (parabola samarineanului milostiv, *Lc.* 10, 25-27), renunțarea la egoism (parabola bogatului căruia i-a rodit țarina, *Lc.* 12, 16-21) și importanța păzirii poruncilor (*Lc.* 18, 18-27).

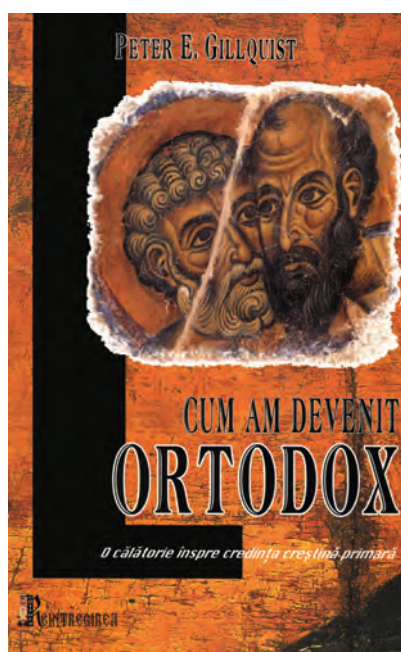
Dar apropierea de praznicul Nașterii Domnului nu se limitează la postire și lecturile biblice specifice, ci și imnografia perioadei este caracteristică. La doar câteva zile după începerea postului, de la sărbătoarea Intrării în Biserică a Maicii Domnului (21 noiembrie), la strană se cântă catavasiile: „Hristos Se Naște, slăviți-L! Hristos [vine] din ceruri, întâmpinați-L! Hristos [este] pe pământ, înălțați-vă! Cântați Domnului tot pământul și, cu veselie, lăudați-L popoare, că S-a proslăvit!”, sau, menționând strămoșii Mântuitorului, „Toiag din rădăcina lui Iesei și floare dintr-însul, Hristoase, din Fecioară ai odrăslit...”. Aceste imnuri, pe lângă doxologia adresată Mântuitorului, cuprind și o invitație, o chemare la pregătire duhovnicească, pentru ca Domnul să găsească și inimile noastre curățite și gătite pentru primirea Sa, asemenea

peșterii și ieslei din Betleem. Această invitație devine și mai acută în cadrul slujbei următoarei sărbători a lunii noiembrie, la Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat (30 noiembrie). Aici există trei stihiri ale înaintepăznuirii.

Prima stihiră ne pune înainte aceeași chemare la pregătire: „Isaie, dăntuiește! Pe Cuvântul lui Dumnezeu primește-L, spune Fecioarei Maria. Rugul va să se aprindă cu foc și nu va arde de raza Dumnezeirii. Betleeme, bine te împodobește, deschide-ți ușa, Edene! Și magi mergeți de vedeți mântuirea în iesle înfășată. Steaua L-a arătat deasupra peșterii pe Dătătorul de viață, Domnul, Cel ce mântuiește neamul nostru”. Este adresată simbolic Betleemului și magilor și, în egală măsură, nouă tuturor. Aceași temă este reluată și în cea de-a treia stihiră: „Primește, Betleeme, Mitropolia lui Dumnezeu. Că lumina cea neapasă vine să O nască întru tine. Îngeri, minunați-vă în cer! Oameni, proslăviți pe pământ! Magilor din Persia, întreit mărit dar aduceți! Păstori, fluierând, cântare întreit sfântă cântați! Toată suflarea să laude pe Făcătorul a toate!” În sfârșit, a doua stihiră se deschide printr-o întrebare adresată simbolic dreptului Iosif, menită să sublinieze întruparea Mântuitorului de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria: „Iosife, spune nouă, cum pe Fecioara pe care ai luat-o din cele Sfinte, având în pânțec o aduci la Betleem? Eu, zice [Iosif], prorocii cercetând și răspuns luând de la înger, m-am încredințat că pe Dumnezeu Îl va naște Maria în chip de neînțeles. La a Cărui închinare magii de la răsărit vor veni, cu daruri scumpe slujind Lui. Cel ce Te-ai întrupat pentru noi, Doamne, slavă Ție”.

Așadar, avem o invitație urmată și de motivarea sa teologică: scopul acestor patruzeci de zile este pregătirea noastră, a întregii Biserici, pentru a putea prăznuia adecvat nașterea Celui ce a lucrat toate pentru mântuirea noastră.

Cu aceste gânduri vom putea călători pe tot parcursul Postului Crăciunului până în data de 20 decembrie, moment în care tensiunea duhovnicească își va atinge apogeul, începând „Săptămâna Mare” a Crăciunului.

Peter E. Gillquist, *Cum am devenit Ortodox. O călătorie spre credința creștină primară*, trad. Ioan Tănase Chiș, col. „Mărturii”, vol. 1, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2006.

Fenomenul convertirii este unul aparte pentru orice confesiune, el fiind adesea valorificat de către exponenții ei fie în paginile unor lucrări, fie în cadrul unor emisiuni radiofonice sau televizate.

Și Biserica Ortodoxă, care a cunoscut și cunoaște în mod constant reveniri de la alte confesiuni la Ortodoxie sau convertiri de la alte religii la creștinismul răsăritean, a avut grijă ca unele dintre cele mai dinamice evenimente de acest fel să fie immortalizate. Astfel au apărut, de exemplu, la Cluj, lucrări precum cea a domnului Paul Siladi, care conține convorbiri cu convertiți celebri precum părintele Gabriel Bunge, Tristam

Enghelhardt, John Breck sau Carl Christian Felmy¹, sau traduceri precum volumul *Întoarcerea spre Răsărit*, apărut sub coordonarea filosofului american Rico Vitz², în paginile căreia, filosofi americani precum David Bradshaw, Travis Dumscay, mai-sus pomenitul Tristam Enghelhardt sau Corina Delkeshamp-Hayes, își descriu propriul itinerar al convertirii.

Între lucrările testimoniale valoroase dedicate acestui subiect se numără și cea a părintelui Peter Gillquist, american de origine, intitulată: *„Cum am devenit Ortodox. O călătorie spre credința creștină primară”*, a cărei versiune românească a fost publicată la editura Reîntregirea de la Alba-Iulia în anul 2006.

Povestea fostului pastor ce s-a regăsit în Ortodoxie e importantă atât pentru frumusețea narațiunii, căci autorul are un adevărat talent în a descrie cele întâmplare, cât și datorită unicității și atipicului fenomenului. De fapt, lucrarea nu descrie doar itinerariul său personal, ci drumul înspre ortodoxie al mai multor pastori evanghelici, care, în urma unor căutări începute în deceniul al șaptelea al secolului trecut și finalizate în cea de-a doua parte a celui de-al nouălea, ajung să descopere biserica primară ca fiind cea Ortodoxă și devin membri ai ei.

Aventura vieții lor, pornită de la *„Cruciada din campus”*, o acțiune de evanghelizare, ia o turnură aparte atunci când zeloșii misionari între care și naratorul care, colindaseră America predicând Evanghelia lui Hristos și făcând o mulțime de convertiri, realizează că de fapt, nu se regăsesc cu ceea ce ei considerau a fi continuarea vieții spirituale a Bisericii primare. Împărțiți în comisii, cei douăzeci de pastori ce conduceau această misiune vor investiga diferite laturi ale vieții acestei instituții (cea biblică, cea liturgică etc.), ajungând la concluzia că Biserica primară a fost una liturgică în cadrul căreia exista o ierarhie ce avea în frunte episcopi (pp. 86-104). Încercând să redescopere spiritul acesteia, protagoniștii vor crea ei înșiși o ierarhie bisericească și un cult, însă după scurt timp își vor da seama că sunt departe de idealul propus.

Contactele cu Ortodoxia americană îi vor face să descopere treptat că de fapt, finalitatea căutărilor lor o reprezintă Biserica Ortodoxă. Grupul de pastori va încerca să ia contact cu ceea ce ei consideră rădăcinile Ortodoxiei, respectiv Patriarhia Ecumenică, fără a avea succes însă. Lucrurile vor converge în așa fel încât, după ce unii dintre membri comunității vor renunța la căutări, alții vor intra în contact cu reprezentanții Patriarhiei Antiohiei din Statele Unite, respectiv cu Mitropolitul Filip Saliba, care, pe lângă faptul că îi va cuceri prin prezența de spirit și naturalețea comportamentului, le va împlini și dorința de a fi primiți în Biserică. Astfel, la data de 8 februarie a anului 1987, foștii pastori au devenit diaconi ortodocși, iar în ziua următoare au fost hirotoniți preoți, iar peste 200 de oameni ce făceau parte din comunitatea lor, au fost atunci mirunși. În zilele următoare, mișcarea, a cărei amploare este greu de descris în cuvinte, a făcut ca peste 2000 de oameni să revină la Ortodoxie. Ulterior, ea s-a transformat într-un organism misionar dinamic al Ortodoxiei americane, ce activează până astăzi în spațiul de dincolo de ocean.

Lucrarea părintelui Peter Gillquist ce descrie întreaga călătorie înspre originile Bisericii ale acestui grup de pastori și al credincioșilor lor devine astfel atât o sursă importantă pentru istoria Bisericii Ortodoxe din spațiul american, cât și o mărturie prețioasă. Faptul că drumul, pe alocuri sinuos al lor înspre redescoperirea rădăcinilor creștine, este prezentat de către cel care a fost pentru o vreme președintele acestei auto-intitulate Biserici Evanghelice Ortodoxe, conferă valoarea lucrării. Mesajul, scurt și concentrat al mitropolitului Filip: *„Bun venit acasă America!”*, spune și el multe lucruri despre turnura pe care tinde să o ia ortodoxia americană și despre dimensiunea universală a Bisericii.

Există așadar multiple motive pentru lectura și re-lectura acestui volum al părintelui Peter, ale cărui slove îl duc parcă pe cititor într-o lume îndepărtată, în spațiul Bisericii primare în care efervescența credinței era una aparte, dinamica misionară era un *modus vivendi* al comunității, iar elanul sincer al convertirii era de-a dreptul molipsitor, fapt pentru care nu putem decât să o recomandăm cititorilor dornici de o lectură întru totul specială.

Ierom. Maxim (Morariu)

¹ Este vorba despre: Paul Siladi, *Ortodoxia în Occident. 10 convertiri*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014.

² Rico Vitz, ed., *Întoarcerea spre răsărit. Filosofi contemporani și credința creștină veche*, trad. Mihai-Silviu Chirilă, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2015.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (octombrie 2015)

Dacian But Căpușan

Miercuri, 7 octombrie 2015, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, a avut loc etapa mitropolitană a Concursului național de muzică bisericească „Lăudați pe Domnul”, ediția a VIII-a. Din juriul care a evaluat prestația celor două coruri a făcut parte părintele prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și prof. univ. dr. Ciprian Para de la Academia de Muzică „Gheorghe Dima”. Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului va fi reprezentată la faza națională a concursului ce va avea loc la Patriarhia Română, pe 27 octombrie a. c. de corul Mănăstirii Piatra Fântânelor.

Joi, 8 octombrie 2015, în Aula Episcop Nicolae Ivan a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca s-a desfășurat, cu participarea ÎPS Sale Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, precedată de un Te-Deum, săvârșit în paraclisul instituiției, cu hramul „Sf. Nicolae”, conferința preoțească de toamnă 2015, la care au luat parte clericii din Protoieriiile Cluj I și Cluj II. Pr. Lect. Univ. Dr. Adrian Podaru a susținut comunicarea: *Sfântul Ioan Gură de Aur, misionarul credibil*.

Joi, 8 octombrie 2015, la Mănăstirea Radu Vodă din București, în prezența Preasfințitului Părinte Episcop Vicar Patriarhal Varlaam Ploieșteanul, a avut loc evaluarea lucrărilor de la secțiunea compoziție muzicală din cadrul Concursului național de muzică bisericească „Lăudați pe Domnul”. Din comisia de evaluare a partiturilor a făcut parte părintele prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Vineri, 9 octombrie 2015 în cadrul Festivalului Internațional de Carte Transilvania, a treia ediție, Editura Renașterea a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului a lansat trei volume. Despre cartea *Întoarcerea spre răsărit. Filozofi contemporani și credința creștină veche*, de Rico Vitz, au vorbit prof. univ. dr. Vasile Sebastian Dăncu și lect. univ. dr. Nicolae Turcan, iar despre volumul lui Bernard Le Caro, *Sfântul Ioan de Shanghai (1896-1966) și vremea sa*, a vorbit pr. lect. univ. dr. Ioan Bizău, ultimii doi cadre didactice la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Marți, 13 octombrie 2015, la Casa de Cultură a Studenților, sub egida Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului și a Organizației Creștine „Agape. Prețuim Familia”, a avut loc conferința: *Când și cu cine ne căsătorim. Ce ne spune Biblia?* susținută de Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Evenimentul a fost întregit de un recital de pricesne, susținut de cunoscutul tenor Costel Busuioc.

Joi, 15 octombrie 2015, Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană a fost prezent la ședința lunară a preoților din Protopopiatul Ortodox Dej și a susținut conferința cu titlul: *Biblia și misiunea preotului, astăzi*.

Pr. Lect. Univ. Dr. Adrian Podaru a susținut comunicarea: *Sfântul Ioan Gură de Aur, misionarul credibil* în cadrul conferințelor preoțești de toamnă 2015 prezidate de către ÎPS Sa Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului: luni, 12 octombrie 2015 la Protopopiatul Gherla, luni, 19 octombrie 2015 la Protopopiatul Turda, iar joi 22 octombrie 2015 la Protopopiatul Beclean.

Marți, 20 octombrie 2015, Cercul studențesc „Baladă pentru Basarabia” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (responsabil stud. Vitalie Ciobanu) a organizat o seară dedicată poetului Grigore Vieru, sub egida: *Dacă n-ar fi iubirea, m-aș teme de viață*.

Joi 22 octombrie 2015 Cercul de film artistic al Facultății (responsabil stud. Leon Drăgan) a organizat vizionarea filmului: *Do You Believe?*

Între 20-23 octombrie, 2015, PC Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a susținut la Bruxelles în cadrul Sesiunii de evaluare și comunicări a Centrului cultural „Dumitru Stăniloae”, având ca temă generală *Misionari sau DEMisionari*, prelegerea inaugurală intitulată: *Înspre o teologie a muzicii la Nikolas Lossky și Dumitru Stăniloae*. Au mai susținut comunicări științifice PC Pr. Prof. Univ. Dr. Daniel Benga, PC Pr. Prof. Univ. Dr. Mihai Săsăujan și PC Pr. Lect. Univ. Dr. Vasile Gavrilă, toți de la Facultatea de Teologie „Justinian Patriarhul” din București. Centrul este coordonat și susținut prin implicarea directă a PC Pr. Conf. Univ. Dr. Vlaicu Dorin Patriciu.

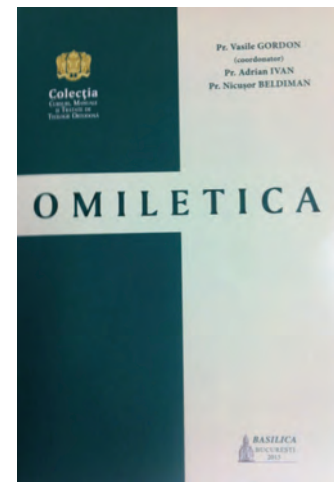
Institutul Teologic Universitar „Sophia” din Loppiano-Florența, a acordat titlul de Doctor Honoris Causa Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului în ziua de 26 octombrie a. c. Din partea Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, având binecuvântarea ÎPS Mitropolit Andrei, a participat la eveniment o delegație din care au făcut parte PC Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile Stanciu, PC Pr. Prof. univ. Dr. Ioan Chirilă și PC Lect. Univ. Dr. Cristian Sonea. Sanctitatea Sa, Bartolomeu I a primit Medalia de argint din partea Universității „Babeș-Bolyai”, iar delegația din România a transmis din partea ÎPS Mitropolit Andrei salutul ÎPS Sale, dar și invitația verbală de a reveni la Cluj-Napoca, la Facultatea de Teologie Ortodoxă, care în urmă cu mai bine de 10 ani i-a acordat titlul de Doctor Honoris Causa. Sanctitatea Sa Bartolomeu I a primit cu bucurie invitația și și-a amintit cu drag de momentele petrecute la Cluj-Napoca.

Amintim faptul că în perioada 26-29 noiembrie se va desfășura un Simpozion organizat la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca în colaborare cu Institutul „Sophia” din Loppiano-Florența și cu Institutul de Studii Ecumenice de la Sibiu, cu tema: *Lucrarea Duhului Sfânt în Biserică după Sfântul Vasile cel Mare*. La acest simpozion vor participa profesori ai celor trei instituții de învățământ teologic academic.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din Craiova a organizat în zilele de 28 și 29 octombrie 2015 Simpozionul: *Lumina și semnificațiile ei în teologia și spiritualitatea ortodoxă*. Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca a fost reprezentată de Pr. lect. univ. dr. Grigore-Dinu Moș și lect. univ. dr. Nicolae Turcan, care au prezentat referate.

Un nou Curs Universitar de Omiletică

Pr. Liviu Vidican-Manci

emnalăm cu bucurie faptul că, la Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, a apărut de curând „Omiletica” (615 p.), sub coordonarea pr. prof. univ. dr. Vasile Gordon, avându-i co-autori pe doi dintre ucenicii P. C. Sale, pr. lect. univ. dr. Adrian Ivan (Facultatea de Teologie din Craiova) și pr. lect. univ. dr. Nicușor Beldiman (Facultatea de Teologie din București). Volumul se înscrie în seria „Cursuri, Manuale, Tratamente de Teologie Ortodoxă”, inițiată

de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care a dat și binecuvântarea pentru tipărire. Menționăm faptul că, până acum, în aceeași colecție au mai apărut cursurile universitare de „Apologetică Ortodoxă” (vol. I și II, autor: conf. univ. dr. A. Lemeni), „Istoria Religiiilor” (autor: pr. prof. univ. dr. N. Achimescu), „Patrologie” (vol. I și II, coord. pr. prof. univ. dr. C. Voicu) și „Liturgică” (vol. I și II. – reed. după Cursul pr. prof. univ. dr. E. Braniște). Urmează să apară curând, tot în această colecție, Cursuri și Manuale pentru toate disciplinele teologice, predate atât în Facultăți, cât și în Seminarii.

„Omiletica” este structurată în două secțiuni - *Generală (teoretică)* și *Specială (practică)* -, similar Liturgicii, având în vedere înrudirea strânsă a celor două discipline, dar și rațiuni de ordin didactic, potrivit metodei inductive (*de la simplu la complex; de la teorie la practică*).

Volumul este destinat studenților teologi, cu precădere, dar poate fi deosebit de util și preoților de la parohii și din mănăstiri, mai ales celor cu mai puțină experiență pastorală, prin faptul că prelegerile îmbină principiile și metodele omiletice tradiționale, cu normele oratoriei moderne. Iar la finalul fiecărei prelegeri, utilizatorii beneficiază de o listă bibliografică de specialitate, cu titluri reprezentative, prin care pot fi aprofundate nelimitat noțiunile cursului respectiv. Astfel, în „Cuvânt înainte”, părintele profesor Vasile Gordon mărturisește valorificarea tradiției omiletice românești, exprimându-și recunoștința profundă față de profesorii predecesori: „Ne revine o datorie de suflet să pomenim aici faptul că un procent semnificativ al elementelor din conținutul cursului se sprijină pe ostenele iluștrilor noștri înaintași, profesori la catedrele de Omiletică ale celor două Facultăți de Teologie cu tradiție îndelungată în Biserica Ortodoxă Română, de la București și Sibiu. Îi pomenim cu recunoștință, de aceea, pe câțiva dintre părinții care s-au remarcat în mod deosebit la această disciplină. La București: Mihail Bulacu, Grigorie Cristescu, Nicolae Balcă și Constantin Galeriu; la Sibiu: Dumitru Belu, Dumitru Călugăr și Sebastian Șebu. Tutoror, nețarmurită prețuire, iar studenților noștri părintesc îndemn să le urmeze pilda!” (p. 7). În același timp, conformându-se exigențelor pastorației contemporane, părinții autori apelează la repere bibliografice aduse la zi (în limba română, dar și în principalele limbi moderne de circulație: engleză, germană, franceză, spaniolă, italiană), inclusiv din literatura omiletică a Bisericilor ortodoxe surori (Grecia, Rusia, Bulgaria, Serbia), dar și a celorlalte Biserici, Catolică și Protestantă, având în vedere experiența lor impresionantă în plan omiletic, invocându-se inspirat adagiul „*Quidquid bene dictum est ab ullo meum est*” - „Orice a fost bine spus de către cineva, îmi aparține” (Seneca, *Epistulae morales ad Lucilium, Liber II, XVI, 7*; în „Cuvânt înainte”, p. 6).

La finalul volumului este atașată o „Anexă”, în care sunt reproduse 20 de modele omiletice, pentru toate cele patru genuri (*omilie, predică tematică, panegiric și pareneză*), semnate de predicatori ortodocși reprezentativi.

Publicarea acestui volum e o mare realizare pentru statutul Omileticii între celelalte discipline teologice, motiv pentru care felicităm din toată inima pe autorii acestui volum. Ne exprimăm, de asemenea, convingerea că îndrumările teoretice și exemplele practice din cuprinsul lui vor fi de real folos pentru toți slujitorii Amvonului care vor binevoi să-l includă între sursele actuale de inspirație omiletică.

Simpozionul internațional „Misiunea parohiei și a mănăstirii într-o lume în continuă schimbare”

Pr. prof. Ștefan Iloaie, pr. lect. Cristian Sonea

u binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, în zilele de 2-5 noiembrie 2015 s-au desfășurat, la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, lucrările simpozionului internațional cu tema *Misiunea parohiei și a mănăstirii într-o lume în continuă schimbare*.

Evenimentul se încadrează în seria de evenimente organizate cu prilejul proclamării de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a anului 2015 ca „An omagial al misiunii parohiei și mănăstirii, azi” și „An comemorativ al Sfântului Ioan Gură de Aur și al marilor păstori de suflete din eparhii”.

La lucrările simpozionului au participat ierarhi, profesori de teologie și cercetători în domeniu, din cadrul Facultăților de Teologie Ortodoxă, Romano-Catolică, Greco-Catolică și Reformată din țară, ca și din străinătate: Elveția, Statele Unite ale Americii și India (Biserica Ortodoxă Siriacă Malankara). În cadrul manifestărilor a avut loc și festivitatea de acordare a titlului de *Doctor Honoris Causa* Părintelui profesor universitar dr. Ioan Saucă, secretar general asociat al Consiliului Mondial al Bisericilor și director al Institutului Ecumenic din Bossey, Elveția.

Simpozionul a fost deschis de lucrările în plen, fiind apoi continuat pe trei secțiuni: Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă. El a fost precedat, în ziua de 2 noiembrie, de sesiunea de comunicări susținute de doctoranzi și tineri cercetători.

Scurtă prezentare a părintelui Ioan Saucă

Părintele profesor Ioan Saucă s-a născut la data de 10 aprilie 1956 în localitatea Valea Mare din județul Caraș-Severin. După absolvirea Seminarului Teologic Ortodox din Caransebeș în anul 1976, studiază la Institutul Teologic din Sibiu unde își va lua licența în anul 1981. Începând cu anul 1984 urmează cursurile de doctorat la Institutul Teologic din București. De asemenea, urmează cursuri de specializare la Institutul Ecumenic din Bossey, Elveția (1984-1985) și la Universitatea din Birmingham, Anglia (1985-1987), unde va obține și titlul de doctor în filosofie/teologie cu teza intitulată: „Implicațiile misionare ale eclesiologiei ortodoxe”. În anul 1984 devine asistent universitar, iar din 1988 lector universitar la catedrele de Misiune și Ecumenism și Îndrumări Misionare din cadrul Institutului de Teologie Ortodoxă din Sibiu. Este hirotonit diacon în anul 1988, iar un an mai târziu primește taina preoției.

Între anii 1900-1994 părintele profesor Ioan Saucă este numit consilier patriarhal cu responsabilități pentru sectoarele Presă și Comunicații, Relații cu Mass-Media, învățământ și relații externe în cadrul Patriarhiei Ortodoxe Române din București. În anul 1994 părintele profesor este numit prin concurs Secretar Executiv pentru Studii Ortodoxe și Relații în Misiune din Cadrul Consiliului Mondial al Bisericilor, la Geneva, activitate pe care o va desfășura până în anul 1998. Între anii 1998-2001 pr. Ioan Saucă a fost profesor la Institutul Ecumenic din Bossey, instituție de învățământ postuniversitar, care aparține Consiliului Mondial al Bisericilor și este atașată Universității din Geneva.

Aprecierea generală de care s-a bucurat Părintele Ioan Saucă se reflectă și prin funcțiile de conducere în domeniul teologiei ecumenice, dintre care amintim: astfel, în anul 2001 a fost ales Director al Institutului Ecumenic din Bossey, iar din 2006 a deținut și funcția de Director al Programului de Educație și Formare Ecumenică din cadrul Consiliului Mondial al Bisericilor. De la data de 1 aprilie 2014 pr. Ioan Saucă a fost numit Secretar General Asociat al Consiliului Mondial al Bisericilor funcție pe care o deține și în prezent. Domnia sa reprezintă, de asemenea, Consiliul Mondial al Bisericilor în grupul de colaborare internațională cu Biserica Romano-Catolică, Vatican și cu Bisericile Evanghelice din Mișcarea de la Lausanne.

Părintele Ioan Saucă s-a remarcat în domeniul misiologiei ortodoxe și al teologiei ecumenice prin activitatea sa academică, în calitate de profesor la Institutul Ecumenic din Bossey și mai ales prin calitatea dănsului de coordonator al unor programe de educație teologică și formare spirituală și ecumenică din cadrul aceluiași institut. De asemenea, se poate reține faptul că pr. prof. Ioan Saucă este responsabil al renumitului program de Educație Teologică Ecumenică la nivel internațional, menținând și promo-

vând colaborarea cu institutele, facultățile, universitățile și asociațiile ecumenice de pe toate continentele.

Având astfel în vedere eforturile depuse în promovarea relațiilor ecumenice dintre Bisericile istorice din România și Bisericile și comunitățile eclesiale din întreaga lume, dar și contribuția sa la dezvoltarea teologiei și practicii misionare contemporane, Facultatea noastră a propus Universității „Babeș-Bolyai” acordarea titlului de *Doctor Honoris Causa* părintelui Ioan Saucă, cea mai înaltă distincție academică pe care o poate acorda mediul universitar.

Părintele profesor Ioan Saucă în timpul festivității de acordare a titlului de *Doctor Honoris Causa* din partea Universității Babeș-Bolyai

Sinteza tematică a simpozionului

Sfântul Ioan Gură de Aur ca model misionar

Model al misiunii și pentru contemporanii săi, ca și pentru toate generațiile de după el, și un model viabil și pentru viitor, Sf. Ioan Gură de Aur a fost și este dascăl al rugăciunii și al milosteniei. El rămâne model de referință pentru misiune în primul rând pentru adecvarea misiunii sale la nevoile concrete ale comunității, pentru promptitudinea cu care a răspuns provocărilor cu care se confrunta comunitatea și pentru consistența răspunsurilor sale la aceste provocări.

Misiunea în perioada comunistă

Marii păstori de suflete români evocați în lucrările simpozionului au avut marele merit, dincolo de cel pastoral recunoscut, de a reuși ca, în regimul comunist, să facă misiune reală și vitală pentru credincioși, în ciuda politicii anticlericale și anticreștine de atunci. Dacă, în societatea laică, intelectualii au încercat să reziste sistemului opresiv prin cultură, Biserica, prin reprezentanții autentici ai ei, a rezistat mai ales prin credință și spiritualitate.

Misiunea Bisericii, astăzi

Misiunea se face astăzi într-o societate secularizantă, laicistă, postmodernă, fragmentată și dinamică din punctul de vedere al migrațiilor, manifestând tendințele unei rupturi între om și Dumnezeu, dar și a unei rupturi a omului cu sine însuși. În locul lui *homo sapiens*, apare *homo noeticus* și *homo ciberneticus*. În special tehnologia și științele pun probleme esențiale cărora Biserica trebuie să le răspundă.

Așa cum Fiul este trimis de Tatăl în lume, omul este trimis de Dumnezeu să arate și să mărturisească vestea cea bună a Evangheliei. Conținutul predicii misionare este cuvântul vieții spre *Viață*. Conștiința misionară și conștiința de jertfă a preotului și a credincioșilor este foarte importantă, pentru că misiunea înseamnă, în primul rând, dăruirea lui Hristos prin dăruire de sine.

Misiunea prin Scriptură

Astăzi, misiunea Bisericii are în vedere, într-un context pluri-confesional și multiethnic, păstrarea identității confesionale, dar, în același timp, și apărarea identității creștine în fața provocărilor secularismului militant, ale extremismului islamic și ale relativismului promovat de noile mișcări religioase. Provocările vin din interior și exteriorul Bisericii, ceea ce duce la necesitatea unei noi paradigme misiologice. Soluția este *centralitatea lui Hristos prin Scriptură*, adică redescoperirea Sfintei Scripturi, prin iubirea arătată față de ea, dar chiar prin iubirea Scripturii. Importanța cunoașterii Scripturilor rămâne un lucru foarte important, clericilor având datoria de a o explica, iar creștinii de a se familiariza cu textul ei.

Misiunea prin viața creștină

Biserica face misiune prin *viața creștină*. Prin adecvarea vieții creștine la chemarea lui Hristos ea afirmă adevărul credinței. Din această perspectivă, este important de remarcat faptul că laicizarea se referă la statul laic sau neutru, dar nu afectează viața și adevărul Bisericii. Însă este nevoie ca Biserica să dea mărturie în societatea laică, pentru că aceasta are nevoie de lumina credinței, principiile liberale fiindu-i insuficiente spre a evita patologii raționii.

Viața creștină, ca misiune, este importantă deja de la nivelul *familiei*. Căsătoria este chemată să mărturisească

faptul că toate actele omului mărturisesc dimensiunea simbolică, tainică, mistică. Viața omului și viața de familie apar, astfel, prin asceză și transfigurare, ca participare la viața lui Hristos. De aceea e nevoie ca tinerii să cunoască dimensiunea transfiguratoare a vieții spirituale și mântuitoare, prezente în toate actele omului, chiar în cele mai intime.

De o atenție deosebită trebuie să se bucure misiunea în rândul tinerilor, acțiune care se poate face prin îmbinarea eforturilor familiei, Bisericii și școlii.

Misiunea prin Parohie

Biserica este *laos tou Theou*, popor al lui Dumnezeu, popor care crede în Evanghelie. Comunitatea Bisericii este adevăratul popor al lui Dumnezeu și ea se manifestă în primul rând la nivelul parohiei. Parohia este și *topos*-ul (locul) și *tropos*-ul (modul de viață), în care experiența întâlnirii cu Hristos este pleneră. Comunitatea parohială este elementul fundamental al misiunii creștine. Parohia este centru al pedagogiei eclesiale a persoanei, aici se poate face o „pastorație pe nume”, fiindcă fiecare om contează în calitate de persoană unică.

Laicii nu sunt doar asistenți, ci coparticipanți, împreună cu preotul, la Sfânta Liturghie, la Sfintele Taine, ca și la misiunea Bisericii. Conștiința eclesială este nevoie să fie prezentă în conștiința personală, pentru a exclude individualismul și fragmentarismul eclesial.

Misiunea prin mănăstire

Muntele Athos a reprezentat întotdeauna un reper de spiritualitate și un izvor de reînnoire spirituală a mănăstirilor românești. Există până astăzi în spațiul românesc mănăstiri care, sub influența providențială a viețuitorilor lor s-au revigorat spiritual și cultural. Exemplele de acest gen arată dubla vocație a mănăstirii: sfințitoare și educativă.

Misiunea prin cultură

Este mare nevoie ca Biserica să fie prezentă în dialogul cu cultura contemporană. Apelul la argumente este foarte important în misiunea Bisericii, de aceea rațiunea este chemată să participe, alături de celelalte mijloace, la vestirea chemării lui Hristos. Apologia trebuie însă să-și recunoască limitele, fiindcă ea poate aduce argumente, dar nu poate oferi darul credinței. Credința are însă nevoie de argumente pentru a nu fi acuzată de absurditate și iraționalitate. Astfel, cultura este chemată să participe la misiunea Bisericii lui Hristos.

Misiunea prin muzică și prin artă

Misiunea pastorală prin muzică poate fi astăzi argumentată și justificată prin recursul la Scriptură, la Tradiția patristică și la cea liturgică. Funcțiile doxologică, sfințitoare și harismatică ale imnelor bisericesti au o valoare mult mai semnificativă decât funcția estetică.

Viața parohială poate fi dinamizată prin muzică. Este important ca un cât mai mare număr de credincioși să participe activ la cântarea în biserică. Muzica bisericească autentică se păstrează mai ales în mediul monahal. Este importantă, și din punct de vedere muzical, o conlucrare mai susținută între mănăstire și parohie, în vederea fixării muzicii bisericesti autentice și în parohiile urbane sau rurale.

Misiunea prin artă se realizează în special prin promovarea unei arte autentice și prin evitarea kitsch-ului.

Misiunea prin luciditate autocritică

De asemenea, atunci când este cazul, reprezentanții Bisericii implicați în lucrarea pastoral-misionară trebuie să facă o analiză critică a propriei activități, pentru a găsi resurse proaspete, credibile, în misiunea pe care Biserica are în noul context postmodern. Prin reprezentanții ei, Biserica instituționalizată pare a fi renunțat la dialogul cu intelectualii, unii dintre aceștia păstrând distanță față de aceasta. Există și impresia unei Biserici care îndeplinește mai mult o funcție estetică, în momentele principale din viața unui om (botez, cununie, înmormântare). Biserica instituționalizată are o retorică impecabilă, dar adeseori dă impresia că nu mai este conectată la problemele reale ale vieții.

De aceea, pentru o misiune credibilă, este nevoie de o privire lucidă, reflexivă, asupra propriei identități: ce trebuie să fie și ce este acum Biserica.

Participanții la simpozion și-au manifestat speranța că eforturile lor vor contribui la conștientizarea misiunii pe care – plecând de la exemplele marilor păstori de suflete și ținând seama de contextul postmodern actual – parohia și mănăstirea, prin fiecare credincios: mirean, cleric sau monah, este nevoie să și-o asume cu realism și să o trăiască în Duhul Sfânt.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Octombrie 2015

1 octombrie (Acoperământul Maicii Domnului):

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Florești, protopopiatul Cluj II, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonesește întru protosinghel pe părintele ieromonah Anastasie Berbecel, duhovnic al mănăstirii. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În capela mortuară din cimitirul de pe Dealul Florilor din Dej, săvârșește slujba de înmormântare a adormitului întru Domnul, Gherasim Alexandru, tatăl părintelui Cătălin Alexandru Feier din parohia Bonțida, protopopiatul Gherla. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Într-un spațiu destinat activităților duhovnicești din comunitatea de romi din parohia Turda Fabrici (paroh: Pr. Andrei Gavriil), asistă la un concert de pricesne susținut de grupuri din comunitate. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de domnul Cristian Moldovan, directorul Centrului de Pelerinaje „Renașterea”.

2 octombrie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

3 octombrie

În parohia „Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan” din cartierul clujean Grigorescu, săvârșește slujba de binecuvântare a demisolului bisericii și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonesește întru iconom pe părintele paroh Călin Matei Popovici. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PCuv. Ierom. Benedict Vesa, secretarul eparhial.

În demisolul Bisericii „Sfântul Alexandru” de pe strada Muncii din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Claudiu Melean), participă la întâlnirea tinerilor din Asociația „Oastea Domnului”. Rostește un cuvânt de învățătură și participă la programul artistic pregătit de aceștia.

4 octombrie

Săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonesește întru diacon pe tânărul Petru Buta, pe seama Catedralei Mitropolitane. Acordă domnului Prof. Univ. Dr. Victor Bercea de la Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, distincția „Crucea Transilvană”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotonesește întru duhovnic pe părintele Ovidiu Vasile Teuțișan, de la parohia Petreștii de Jos, protopopiatul Turda și pe părintele Ovidiu Toma, de la parohia Arcalia, protopopiatul Bistrița.

5 octombrie

La sediul protopopiatul Năsăud, prezidează ședința cu profesorii de religie din județul Bistrița-Năsăud.

La Centrul pentru Tineret „Pr. Prof. Ioan Bunea” din Sângeorz-Băi (coordonator: Pr. Paul Gavriloiu), prezidează ședința cu preoții din protopopiatul Năsăud. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Prof. Adrian Podaru de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

La reședința mitropolitană, primește pe Alțeta Sa Regală, Principele Radu Duda, însoțit de omul de radio Claudiu Pădurean.

6 octombrie

La sediul protopopiatului din Bistrița, prezidează conferința preoțească de toamnă. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Săvârșește slujba de binecuvântare a capelei din incinta Centrului pentru vârstnici „Sfinții Ioachim și Ana” din localitatea Cușma (coordonator: Pr. Marius Pintican). Rostește un cuvânt de învățătură. Acordă domnului profesor Mircea Gelu Buta, directorul Spitalului Județean din Bistrița, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Prof. Adrian Podaru, de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Vizitează clădirea Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului din Bistrița, cumpărată în vederea amenajării unei școli confesionale. Este însoțit de dl. Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

7 octombrie

În cimitirul municipal din Cluj-Napoca, oficiază slujba de înmormântare pentru adormita în Domnul, Maria Buruiană. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mânturitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

8 octombrie

În studioul Radio Cluj, înregistrează o emisiune cu tema „Implicarea Bisericii în viața tinerilor”.

În aula Facultății de Teologie, prezidează conferința de toamnă a preoților din protopopiatele Cluj I și Cluj II. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica din Zoreni, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. George Petru Peica), oficiază slujba de înmormântare pentru adormitul întru Domnul, preotul Alexandru Pop. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al

de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În capela Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, săvârșește Taina Sfântului Botez pentru prunca Zoe Mihaela Dragomir. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Ierom. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În biserica din Chiuiesti, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Emanuel Albu), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Sergiu și Iustina Ioana Goron. Rostește un cuvânt de învățătură.

11 octombrie

În biserica parohiei Nicula, protopopiatul Gherla, săvârșește slujba sfințirii noului iconostas și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonesește întru preot pe diaconul Vlad Ciceo, pe seama parohiei Vultureni, protopopiatul Cluj I. Hirotonesește întru iconom pe părintele paroh Marcel Gheberta. Este însoțit de PC Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

12 octombrie

În Biserica „Intrarea Maicii Domnului în Biserică” din Gherla (parohi: Pr. Vasile Săsărman și Pr. Vasile Ciciovan), prezidează conferința preoțească de toamnă. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Prof. Adrian Podaru de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

13 octombrie

Se reculește preț de câteva momente la mormântul Arhim. Ioan Iovan de la Mănăstirea Recea, județul Mureș și face o vizită la Mănăstirea Toplița din județul Harghita. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca.

14 octombrie (Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași)

În sobor de arhierie, pe un podium special amenajat în proximitatea Catedralei Mitropolitane din Iași, slujește la Sfânta Liturghie.

Vizitează Cetatea Neamțului și Mănăstirea Sihăstria din județul Neamț. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Roman, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca.

15 octombrie

Participă la festivitatea organizată cu prilejul împlinirii a 145 de ani de la înființarea Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca. Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la noua clădire a Bibliotecii Universității și participă la simpozionul organizat cu acest

prilej. Rostește un cuvânt duhovnicesc și acordă distincția „Crucea Transilvană”, rectorului, Prof. Univ. Dr. Doru Pamfil.

Face o vizită în protopopiatul Huedin. Vizitează șantierul de construcție a noii biserici din Dealu Negru (paroh: Pr. Vamoș Sandro Vincențiu), șantierul de pictură al bisericii mănăstirii de la Râșca Transilvană, precum și parohiile Sâncraiu (paroh: Pr. Dănuț Călățean) și Brăișoru (paroh: Pr. Dan Lupușan). Este însoțit de domnul Vasile Fluieraș de la Centrul Eparhial.

16 octombrie

La Spitalul Municipal din Turda (slujitor: Pr. Ioan Kirali) săvârșește o slujbă de binecuvântare a lucrărilor de restaurare efectuate. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Troiță” din Feleac. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpean, consilier misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

17 octombrie

În Capela „Sfântul Evanghelist Luca” din incinta Spitalului Chirurgie III din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Ioan Cosma), săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonesește întru diacon pe tânărul Paul Dumitru Gavriloiu. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpean, consilierul misionar-

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei săvârșind Sfânta Liturghie cu prilejul primului hram al Mănăstirii „Petru Rareș Vodă” de la Ciceu Corabia, **sărbătoarea Sfinților Mărturisitori Ardeleni, 21 octombrie, 2015.**

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În salonul principal al restaurantului „Talisman”, din cartierul clujean Zorilor, premiază pe toți voluntarii implicați în buna reușită a Întâlnirii Tinerilor Creștini Ortodocși din Europa. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

9 octombrie

În cadrul Târgului de carte „Transilvania”, organizat în Piața Unirii din Cluj-Napoca, participă la lansarea volumelor „Imnele Transilvaniei” de Ioan Alexandru, „Întoarcerea spre Răsărit. Filozofi contemporani și credința creștină veche” de Rico Vitz (editor) și „Sfântul Ioan de Shanghai (1896 – 1966) și vremea sa” de Bernard Le Caro, apărute la editura „Renașterea”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

10 octombrie

În localitatea Jucu Gară, protopopiatul Cluj I, săvârșește slujba de resfințire a bisericii și Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonesește întru diacon pe tânărul Vlad Ciceo. Hirotonesește întru iconom pe părintele paroh Ioan Tănase Chiș. Este însoțit

Icoana chemare, permanentă căutare și regăsire

“Icoana adevărată dislocă adâncurile sufletești și conduce spre Euharistie, inima ființială a Bisericii”

Interviu cu iconarul Corina Maria Negreanu realizat de Andrei Mitrică.

- De ce ați ales să deveniți iconar și cum poate fi icoana un mijloc de a vă exprima, ca artistă?

- Artistă e mult spus, pentru că presupune un volum de creație și un aport de autenticitate substanțial în domeniu. Apoi, iconar și artist mi se par termeni care presupun o contradicție. Artistul vânează notorietatea și recunoașterea personală, o anumită ostentație „motivată”, pe când iconarul se pierde pe sine în scopul slujirii comunității ecleziale. Nu sunt nici „specialistă” în mod formal căci nu sunt licențiată în Arte Sacre sau Plastice, am o cu totul altă licență. Comună cu iconografia e poate dimensiunea antropologică. Deci, sunt un iconar diletant, dar vă asigur că acest diletant e foarte pasionat de ceea ce face și mereu în căutare. Cred că acest statut de diletant deloc comod în ziua de azi când totul este mai lesnicios, îmi oferă o anume umilință și stare de trezvie care mă ferește de vanitatea artistului/iconarului „așezat” în rol și statut, mulțumit de sine. Decât varianta posibilă de profesionist blazat și fad prefer „amatorismul” pasionat și arzător. Domnul Alexandru Paleologu spunea că „un diletant este întotdeauna competent, chiar dacă nu are instrumentația meșteșugărească completă, ca a unui meseriaș. Nu are cum să fie incompetent, pentru că omul devine competent în ceea ce iubește. Faptul că un specialist nu este amator îl destituie ca specialist”.

În cazul meu așa a fost să fie și sunt conștientă de unele lacune pe care încerc să le depășesc din mers. De când mă știu am fost preocupată de desen, pictură și frumusețe. Nevoia de a picta era ca o respirație în momentele de răgaz, căci copilăria și adolescența mea au fost încărcate și marcate de foarte multă muncă fizică. Am prins și vremurile austere ale comunismului, la țară, unde nu aveam nici cadru, nici „om care să mă arunce în scaldătoare”. Când s-a pus problema să dau la Liceul de Arte Plastice, mama mi-a spus clar că nu e de acord să devin „pictor muritor de foame”, chiar dacă picturile mele decorau biblioteca școlii, Primăria satului, casele etc. Dar aș prelungi prea mult ca să-mi povestesc istoria personală.

Icoana bizantină am descoperit-o datorită primei cărți pe care mi-am cumpărat-o la începutul studenției, *Arta icoanei* a lui Paul Evdochimov. Datorită acestui minunat autor am înțeles Ortodoxia și am înțeles miza mare a existenței, aceea de a fi creștin ortodox. Până atunci nu făceam distincții clare între frumusețea senzitivă a tabloului religios și frumusețea sofianică a icoanei bizantine. Mai mult, credeam că pictura bizantină e stângace, simplistă și executată de oameni dotați cu talent mai puțin rafinat în exprimare. O adevărată răsturnare a valorilor în mintea mea! Dar și o îndrăgostire!

Au urmat conferințele cu academicianul Sorin Dumitrescu organizate de ASCOR în anii 94-96 și, desigur, cărțile. Am cunoscut pictori minunați de la care am învățat aspecte de meșteșug și tehnică, însă calea mea a fost mai solitară, autodidactă. Bineînțeles, consecințele unei asemenea căi sunt cu soluționări corecte întârziate. Pentru mine icoana e o chemare, o permanentă căutare și o regăsire; un lucru care mă epuizează din cauza neputințelor dar și mă încarcă. Mă face să sufăr dar mă și bucură (cu precauție). Ca fire, am avantajul, dar și povara necruțătoare a nemulțumirii de sine, plus o imensă timiditate în ciuda „îndrăznelii” de care par a da dovadă. Dincolo de toate aspectele vieții, respir prin ceea ce fac și-mi ostoiesc un dor anume. Poate părea clișeizat ce spun, dar icoana mă apropie de slujirea bunului meu prieten, care-mi este și soț, de sfinți, de Dumnezeu și de ceilalți semeni.

- La Biserica Studenților din Hasdeu ați organizat mai multe expoziții de icoană pe parcursul anilor. Ce dimensiune doriți să deschideți către cei care vin?

- Cred că am realizat până acum cel puțin 7-8 expoziții de icoană

și nu numai, în care m-am implicat direct, ca organizator. Demisolul Bisericii studențești oferă un spațiu care, dacă ar fi după voia și după dorința mea, ar merita o permanentă în acest sens, o continuitate de expoziții de artă creștină și laică, în vederea cultivării vizuale într-un frumos și armonie, pentru ca ochii, mintea și inima să fie hrănite cu frumusețea liturghiei de după Liturghie. Pun preț mai ales pe pedagogia implicită ce o oferă o asemenea ambianță artistică, poate așa se schimbă ceva în noi și câștigăm un pic de suplețe și bogăție în viața noastră și în relațiile dintre noi, prin împărtășirea cu artă.

Din păcate, demisolul este un spațiu multifuncțional care implică și multe preocupări gospodărești inerente funcționării și bunului curs liturgic al unei biserici dinamice și active cum este Biserica

Studenților din Hasdeu. Iar ambianța necesară recepționării mesajului artistic e viciată sau suportă „bruiaje” deranjante. În alte situații, cred că o expoziție face simbioză bună cu unele ateliere desfășurate de tinerii studenți. Așa că, încercăm un „compromis”.

O mobilizare de grup a artiștilor implică din păcate o situație mai dificilă, care necesită mult efort pentru un organizator voluntar. Recunosc că nu de puține ori m-am lovit de o anumită inerție, condiționări de tot felul sau de o atitudine rezervată din diverse motive. Cei mai mulți pictori sunt prinși în proiecte personale ce nu le lasă timp necesar pentru lucrări de creație pe o temă de ansamblu sau, pur și simplu, au diverse sensibilități și dispoziții ale momentului. Nici nu știu cine dă și cine primește într-o expoziție: exponenții sau publicul privitor.

Dincolo de darul gratuit al oferirii de frumusețe, e importantă și pentru pictori o astfel de întâlnire, în care lucrările fiecăruia și preocupările personale se reflectă și se articulează într-un cadru unitar de exponate. Judecăm, cântărim, ne inspirăm, învățăm unii de la alții. La ultima expoziție, cea organizată pentru deschiderea

evenimentului tineresc de la Cluj, Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Europa, am fost foarte bucuroasă că au răspuns afirmativ mulți pictori de mare valoare, deja consacrați și cu un potențial extraordinar de creație, cum sunt soții Dana și Ciprian Toma, Camelia și Ioan Popa, Niculina și Sorin Albu, Vasile Lefter, Angela Hanc, diaconul Nicolae Bradu Bălan, cărora li s-au alăturat alții, mai mult sau mai puțin cunoscuți, din diverse zone ale țării. Consider că a ieșit un lucru frumos, în care a binevoit Dumnezeu, și le mulțumesc încă o dată, așa cum am făcut-o și în particular, pentru că am simțit o minunată solidaritate participativă, din care a ieșit cea mai frumoasă expoziție de până acum.

- Una din icoanele dumneavoastră, cea despre Facere, o cred a fi uimitoare! Ce teologie ne învață?

- Este mai degrabă un studiu tematic al Zilei a treia a Creației ce cuprinde, conform Hexameronului biblic, două momente importante: despărțirea apelor de uscat, cărora Dumnezeu le dă nume și rost de mări și pământ, și apoi apariția vegetației ca rodire a pământului. Recunosc că m-a inspirat o pictură murală de la o mânăstire din insula Rhodos, dar și Facerea, Iov și Psalmii lui David. Este de o frumusețe nesfârșită această simfonie a celor șase zile ale Creației, în care Dumnezeu pare că separă și creează dihotomia, dar nu este așa. Totul primește o ordine și o rânduială de complementaritate progresivă și germinativă, cu o bună așezare a rostului fiecărei particule pentru ca, în finalul Zilei a șasea, omul să încununeze și să stăpânească această operă divină covârșitoare. Dar, “Omul în cinste fiind pus, n-a priceput!”. Și tot din dragoste, după Cădere, Dumnezeu creează ipostaza biologică a hainelor de piele omului și poruncește naturii, care suportă consecințele păcatului strămoșesc, să se supună și să-i slujească omului spre redobândirea paradisiului pierdut. De la Cădere, vegetația suferă anomalii, căci apar pâlânda și spinii, iar ciclul zilelor e marcat de acum de apariția nopții ce separă dimineața de seară. Timpul și toată creația suportă mutația lor profanată, așteptând Eshatonul.

Orice icoană, de la intenția de a fi pictată și până la finalizarea ei, repetă parcă simbolic (aur, proplasmă etc., până la blicurile de lumină a Zilei a Opta) și în trepte etapele Facerii. Resimt de fiecare dată un dor când văd frumusețea naturii rânduie cu atâta înțelepciune de Dumnezeu în lume și în Univers, când călătoresc în avion, ocazie ce oferă o imagine mai de ansamblu asupra planetei pe care trăim. Pentru mine, întâlnirile uscatului cu apa, granița lor nestereotipă fremătătoare și fermecătoare sunt o continuă uluire. E o iconosofie în aceste priveliști, care te trimite spre începuturi, spre lumina Zilei întâi din perspectiva inversă a Zilei a Opta, ca în ghicitoră. Dar parcă azi pragmatismul și sălbăcia lui nu ne mai oferă răgaz să recunoaștem mișcarea antropocentrică și geocentrică a dragostei desăvârșit jertfelnice a lui Dumnezeu pentru om și revenirea lui în firea cea bună. Omul pare că e tot mai puțin dispus să recunoască lucrarea și prezența Duhului Sfânt în natură. Știința și utilitarismul transformă mediul înconjurător, universul, în obiect neutru care-i permite omului captiv unei rațiuni egocentrice și egolatrie, în căutarea confortului și bunului plac, o exploatare a resurselor și o economie nechibzuită desfătătoare, fără tăgadă catastrofală speciei umane. Să zicem de un război atomic, dar lucrurile merg mai departe în gravitate, până la cucerirea și stăpânirea inimii acestuia.

Am simțit nevoia unui manifest personal prin această lucrare modestă, nu atât de izbită cum mi-aș fi dorit, mi-am dorit să ofer cel puțin un motiv de reflecție pentru grija și pentru păstrarea în armonie a darului peste care odinioară omul a fost pus împărat, cu prilejul expoziției dedicate Întâlnirii Tinerilor Creștini Ortodocși din toată Europa (4-7 septembrie 2015). O expresie a antinomiei între lumina creatoare în care s-a arătat rodul mereu germinativ al dragostei Sfintei Treimi și vâscozitatea întunecată și deloc atractivă a haosului neființei, din care Dumnezeu le-a chemat la viață pe toate.

- De multe ori, creștini fiind, nu suntem suficient de educați asupra a ceea ce e icoana și cum să ne raportăm la ea. Ce ne sfătuieți în această privință?

- E o problemă complexă și foarte delicată, ce atinge multe sensibilități și chiar paradoxuri. În viață, am întâlnit două extreme care mi-au adus o mâhnire profundă. Prima, fixația trăitorilor superficiali, conduși de plăcerea sentimentală pe care le-o provoacă o anume imagine, fie kitsch sau o imagine aparent bizantină, a doua, a lipsei de tact și îngăduință ce nu duce decât la învățare și tensiune, prin disprețul pentru cei “slab încunoșiți” din partea cunoscătorilor ce duc un “adevărat război sfânt” probizantin. Cred că există o cale împărătească, de mijloc, pe care o păstrează toată trăirea duhovnicească și care definește discernământul în cheia dragostei, Ortodoxia. Se cade că și cel ce pictează, dar și cel ce privește și cinstește icoana ar trebui să aibă mai întâi o cunoaștere teologică și o trăire a acestei cunoașteri. În primul rând, făcătorii de icoane - deși știu că sunt presați de condiționările existenței să recurgă la fel de fel de concesii - se cuvine să opună rezistență atunci când li se cere o comandă cu “Maica Domnului blândă și zâmbi-

